

Ett nyhetsbrev om

Samarbete för mer lärksång

Nr 1. 25 aug 2011

Hej!

Här kommer årets första brev, sent omsider, vilket handlar om ett par bra åtgärder som kan göras nu inför höstsådden/höstplöjningen. För en av dem finns dessutom miljöstöd att få. Det är kanske inte nu man tänker på hur man ska gynna fåglarna nästa säsong, men man bör försöka tänka långsiktigt.

Sönke Eggers

Sveriges Ornitologiska Förening

Sören Eriksson

Hushållningssällskapet

Tofsvipan gynnas av ostörda fält ute på slätten. Foto: Petter Haldén.

Sugen på mångfaldsträda? - lämna oplöjt i höst!

Torbjörn Johansson, Nolgården Vrå, bedriver växtodling på slätten utanför Töreboda och har 32 ha mångfaldsträda i ett stort skifte. Mångfaldsträdan är anlagd efter höstvetete som tröskades 2010 och är i våras insådd med vallblandningen (Intensiv Småland) som spetsats med 1 kg lusern.

– ”Vi odlar höstvetete intensivt och då behöver jorden återhämta sig ibland. Kan man samtidigt göra en insats för fältvilt och pollinatörer så är det klart att det är roligt” säger Torbjörn. Mångfaldsträdan har inte blommat i år men baljväxterna har etablerat sig fint så nästa år blir det bra med blommande klöver och lusern berättar Torbjörn.

Mångfaldsträda är en miljöersättning inom ”Utvald Miljö” som vi skrivit om förut. Den söks via SAM-blanketten. Ersättning lämnas för att låta stubb efter spannmål eller oljevaxter ligga obearbetad över vintern och fyra säsonger framåt. År fem skall skiftet vårsås. Mångfaldsträdan är tänkt att dels erbjuda en ostörd plats för häckning och födosök för jordbruksfåglar men också att vara en nektar- och pollenresurs för traktens pollinatörer. Villkoren för ersättningen kan variera men ett grundkrav är alltid att det är stubbträda första våren. På mångfaldsträdan har man på de flesta håll möjlighet att så in en örtrik fröblandning som gynnar pollinatörer. Hittills har det varit fasta mångfaldsträdor som gällt men HS har lämnat på förslag att de skall få rotera mellan blocken vilket vi tror är bra för både lantbrukare och fåglar.

Länsstyrelsen beslutar om ersättningens storlek som varierar mellan 2-3000 kr/ha beroende på var i landet det är, högre i södra Sverige.

Vi rekommenderar insådd med baljväxter med låg utsädesmängd. Som riktmärke rekommenderas 1 kg/ha vardera av vitklöver, rödklöver, alsikeklöver, och käringtand. Lusern är en utmärkt fjärlsväxt men är aggressiv så 0,5 kg/ha räcker. Totalt 4,5 kg/ha alltså. För extra bra strukturförbättring kan några hekto cikoria tillsättas.

Om du vill ha mångfaldsträda, kolla med länsstyrelsen om dina möjligheter. Här några kontakter på länsstyrelser:

LST Skåne Fredrik Ahlström 044/25 21 94

LST Östergötland Anders Eliasson 013/19 65 24

LST Västra Götaland Erik Linnarsson 031/60 58 72

LST Uppsala Håkan Wångstrand 018/19 50 14

Insådda baljväxter i stubben ökar blomningen. Foto Olle Kvarnäck.

Så höstvete? Glöm inte dina LÄRKRUTOR!

Hos många lantbrukare som vi träffat har vi pratat om lärkrutor, en av få åtgärder i fält för jordbruksfåglar. Lärkrutor är ca 20 m² stora osådda rutor i fält och skapas genom att man vid sådden lyfter upp/stänger av såmaskinen 1-2 ggr/ha på en sträcka av 4-6 m. Med en såmaskinsbredd om 4 m blir detta en yta om 16-24 m². Lärkrutorna gör att sånglärkor, raphöns, stenskvättor och flera andra arter kommer åt marklevande insekter som är viktig mat, inte minst för ungarna, när höstvetet har växt sig frodigt och tätt.

Framgångsrikt i England

I England har man visat att höstvetefält i öppna lägen med lärkrutor ger dubbelt så många sånglärkeungar på vingarna jämfört med fält utan lärkrutor. Lärkrutorna är också fina platser för fåglar och fältvilt att torka sig på efter regn. Boet placeras i allmänhet inte i själva lärkrutan utan i allmänhet i grödan för att få bästa möjliga skydd. Tänk på att inte anlägga lärkrutor i körspår eller fältkanter eftersom grävlingar och rävar m.fl. gärna rör sig där. Stäng inte av ogrässprutan vid lärkrutan, det är snarare än fördel för fåglar om det är begränsat med ogräs i den eftersom de då lättare kommer åt marken.

Var gör då lärkrutorna för nytta?

Lärkrutor har bäst effekt i höstvete och i synnerhet i konventionellt odlade fält i öppna lägen. I mellanbygder eller andra områden med små skiften eller stor variation bland grödor har lärkrutorna mindre effekt, åtminstone för sånglärkor. Här finns oftast någon yta som är bra för födosök nära boet ändå.

Varför då inte i ekologiska fält?

Vi har tydliga signaler om att dessa fält redan är bra födosöksmiljöer för sånglärkor eftersom de i allmänhet är glesare och mer ogräsrika än konventionella fält.

Vad kostar lärkrutorna i skördebortfall?

Att anlägga 1-2 rutor/ha på ett 10 ha stort skifte innebär ca 15 rutor. Räknat per ha är det därmed ca 0,3 % av ytan som upptas av lärkrutor. Sex tons skörd innebär ca 20 kg spannmål/ha eller ca 40: -/ha i skördebortfall.

Miljöstöd – vem vet??

I England ingår lärkrutor som en miljöersättning inom Landsbygdsprogrammet. I Sverige finns inte den möjligheten. Ännu, skall kanske tilläggas för vi arbetar för att så skall ske.

Spännande initiativ i Uppland

Upplands Ornitologiska Förening (UOF) organiserar sedan något år tillbaka ett spännande samarbete mellan fågelskådande allmänhet och spannmålsodlare. Privatpersoner erbjuds att av föreningen köpa lärkrutor för 50kr/st hos lantbrukare som anlagt lärkrutor i höstvete. Lantbrukaren får 40 kr/lärkruta av dessa medel medan 10 kr går till föreningen för att täcka omkostnader. Projektet har uppmärksammats i TV och kan ses på SVT Play, sök på "Sånglärkan ska räddas". Jan Wärbäck är kontaktperson för lärkrutor hos UOF och nås på [warnback\(a\)hotmail.com](mailto:warnback(a)hotmail.com)

Det är bara bra om rutan kan hållas relativt ogräsfri, vilket gör det lättare för fåglarna att hitta insekter i dem. Foto: Jan Wärbäck.

SOF
Stenhusa gård
380 62 Mörbylånga
Telefon:
0485-444 40

HS
BOX 412
751 06 Uppsala
Telefon:
018-56 04 00